

ΣτΕ 1882/2019 Ολομ.
Πρόεδρος: κ. Ν. Σακελλαρίου
Εισηγητής: κ. Σ. Μαρκάτης

Ένταξη στον ΕΦΚΑ των υφιστάμενων φορέων κοινωνικής ασφάλισης μισθωτών, αυτοαπασχολούμενων και ελευθέρων επαγγελματιών

Με την ΣτΕ 1882/2019 απόφασή της, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας απέρριψε αίτηση ακυρώσεως του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, καθώς και τεσσάρων μελών του μηχανικών με χρόνο ασφαλίσεως στο ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ, κατά α) της Φ.80000/οίκ.60871/16291/2.1.2017 αποφάσεως του Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφαλίσεως και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με τίτλο «Παύση από 1-1-2017 της λειτουργίας των εντασσομένων στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης- Ε.Φ.Κ.Α. φορέων, κλάδων, τομέων και λογαριασμών» (Β'3/5.1.2017) και β) της Δ9/56379/14950/28.12.2016 αποφάσεως του Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφαλίσεως και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με τίτλο «Διορισμός Διοικητή, Υποδιοικητών, ορισμός Προέδρου, και μελών στο Διοικητικό Συμβούλιο του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφαλίσεως (Ε.Φ.Κ.Α.)» (τ. Υ.Ο.Δ.Δ. 729/30.12.2016, διόρθωση σφάλματος τ. Υ.Ο.Δ.Δ. 13/18.1.2017). Οι πράξεις αυτές έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή διατάξεων του ν. 4387/2016, με τις οποίες συνιστάται, ως οργανισμός υποχρεωτικής κύριας κοινωνικής ασφαλίσεως, ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), στον οποίο εντάσσονται οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφαλίσεως και υπάγονται σ' αυτόν δημόσιοι υπάλληλοι και λειτουργοί, μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι, ελεύθεροι επαγγελματίες και αγρότες υπό ενιαίους κανόνες ασφαλιστικών εισφορών και παροχών. Ειδικότερα, με την πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση, εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 51, 53 και των παραγράφων 1 και 2β του άρθρου 100 του ν. 4387/2016, «διαπιστώνεται» η παύση λειτουργίας των φορέων κ.λπ. που παρατίθενται στο ως άνω άρθρο 51 λόγω εντάξεώς τους στον ΕΦΚΑ, μεταξύ των οποίων και τομέας ΤΣΜΕΔΕ του ΕΤΑΑ, και η από 01.01.2017 κατάργηση των θέσεων των Διοικητών, των Υποδιοικητών, των Προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων, καθώς και των Διοικητικών Συμβουλίων των εντασσομένων στον ΕΦΚΑ φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών, πλην του ΝΑΤ και του ΟΓΑ. Περαιτέρω, με τη δεύτερη προσβαλλόμενη διορίσθηκαν, κατ' εφαρμογή των άρθρων 51 παρ. 1, 57 και 100 παρ. 3 περ. α' και ι' του ν. 4387/2016, συγκεκριμένα πρόσωπα στη θέση του Διοικητή και των Υποδιοικητών του ΕΦΚΑ, καθώς και τα μέλη του Διοικητικού του Συμβουλίου και οι αναπληρωτές του. Με την κρινόμενη αίτηση προβλήθηκε, μεταξύ άλλων, ότι αντίκειται στο Σύνταγμα και σε λοιπούς υπερνομοθετικής ισχύος κανόνες δικαίου η κατά τις διατάξεις του ν. 4387/2016 δημιουργία ενιαίου φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως με την υπαγωγή σ' αυτόν μισθωτών και ελευθέρων επαγγελματιών, πραγματοποιούντων εισόδημα υπό ανόμοιες συνθήκες που δεν επιτρέπουν την ίση μεταχείριση των ασφαλισμένων και, δη, των μηχανικών, σε σχέση όχι μόνο με

τους μισθωτούς αλλά και τους λοιπούς ελεύθερους επαγγελματίες, υπό ενιαίους κανόνες εισφορών και παροχών, κατά συγχώνευση υφισταμένων ασφαλιστικών φορέων με διαφορετικό επίπεδο βιωσιμότητας και χωρίς την εκπόνηση της κατάλληλης αναλογιστικής μελέτης.

Το Δικαστήριο, αφού επανέλαβε τα κριθέντα με τη ΣτΕ 1880/2019 απόφασή του ως προς την έκταση της κρατικής μέριμνας για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, τα όρια του νομοθέτη κατά την εξειδίκευσή της, καθώς και την φύση των εισφορών, έκρινε ότι, εν προκειμένω, η ένταξη, με τις διατάξεις του ν. 4387/2016, όλων των υφιστάμενων φορέων κύριας κοινωνικής ασφαλίσεως μισθωτών, αυτοαπασχολούμενων, ελευθέρων επαγγελματιών και αγροτών σε ένα ενιαίο φορέα και η υπαγωγή των ασφαλισμένων τους σε παρεχόμενη από τον νέο φορέα ασφάλιση δεν αντίκειται, κατ' αρχήν, στο Σύνταγμα από απόψεως διαφοράς είτε του βαθμού επιπέδου οικονομικής ευρωστίας και βιωσιμότητας των εντασσόμενων φορέων είτε συνθηκών απασχολήσεως των ασφαλισμένων και πραγματοποιήσεως εισοδήματος από αυτούς, απορρίπτοντας ως αβάσιμο τον λόγο ακυρώσεως, κατά τον οποίο το άρθρο 22 παρ. 5 Σ., συνδέοντας την κοινωνική ασφάλιση με την επαγγελματική απασχόληση, δεν επιτρέπει την παροχή κοινωνικής ασφαλίσεως από τον ίδιο φορέα σε ασφαλισμένους με διαφορετικά χαρακτηριστικά απασχολήσεως και ότι η μεταβίβαση περιουσίας των βιώσιμων ασφαλιστικών φορέων και των ασφαλισμένων τους, όπως ο κλάδος ΤΣΜΕΔΕ του ΕΤΑΑ, σε άλλο ασφαλιστικό φορέα αντίκειται στο άρθρο 17 Σ. και στο άρθρο 1 ΠΠΠ ΕΣΔΑ, ιδίως στο μέτρο που χρηματοδοτούνται και ασφαλισμένοι, οι οποίοι δεν έχουν συμβάλει στον σχηματισμό της. Κατά τα λοιπά, ενόψει του ότι α) με την απόφαση 1880/2019 της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίθηκε ότι αντίκειται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος η δια των άρθρων 39, 40 και 41 του ν. 4387/2016 θέσπιση ασφαλιστικών εισφορών για την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ των μη μισθωτών ασφαλισμένων στο ίδιο ποσοστιαίο ύψος με εκείνο των ασφαλιστικών εισφορών που ο νόμος προβλέπει για την ασφάλιση των μισθωτών, για τον λόγο δε αυτόν ακυρώθηκαν η 61502/3399/30-12-2016 απόφαση του Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και η Φ.80000/οικ.60298/1472/23.12.2016 απόφαση του ίδιου ως άνω Υφυπουργού, β) συνεπεία της ακυρωτικής αυτής αποφάσεως, με την απόφαση 1881/2019 της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας καταργήθηκε, ελλείψει αντικειμένου, η δίκη επί της αιτήσεως ακυρώσεως, την οποία οι ήδη αιτούντες είχαν ασκήσει κατά της πρώτης από τις ακυρωθείσες ως άνω πράξεις, το Δικαστήριο έκρινε ότι συντρέχουν δικονομικές περιστάσεις που καθιστούν αλυσιτελή την ακύρωση των παραδεκτώς προσβαλλομένων με την κρινόμενη αίτηση πράξεων, οι οποίες, κατά περιεχόμενο, ανάγονται στην, κατά τα εκτεθέντα, συνταγματικώς επιτρεπτή, κατ' αρχήν, σύσταση του ΕΦΚΑ και την ένταξη σ' αυτόν των υφιστάμενων φορέων κύριας κοινωνικής ασφαλίσεως, για τον λόγο της παραβάσεως της συνταγματικής αρχής της ισότητας συνεπεία της θεσπίσεως ενιαίων κανόνων ασφαλιστικών εισφορών για μισθωτούς και μη μισθωτούς

ασφαλισμένους, δηλαδή για τον ίδιο λόγο για τον οποίο έχουν ήδη ακυρωθεί οι σχετικές με τις ασφαλιστικές εισφορές των μη μισθωτών ασφαλισμένων πράξεις. Η δε αλυσιτέλεια συνίσταται στο γεγονός ότι τυχόν ακύρωση ουδόλως θα μετέβαλλε το ήδη διαμορφωθέν πλαίσιο της υποχρεώσεως της Διοικήσεως σε συμμόρφωση προς την ανωτέρω 1880/2019 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε, κατά πλειοψηφία, ότι, συνεπεία της ακυρώσεως των σχετικών με τις ασφαλιστικές εισφορές των μη μισθωτών ασφαλισμένων πράξεων, αλυσιτελής καθίσταται και ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο πλήσσεται η επάρκεια συνταχθείσας από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή εκθέσεως, ως αναλογιστικής μελέτης, στην οποία στηρίζεται ο ΕΦΚΑ, καθ' όσον η εν λόγω έκθεση είχε λάβει υπ' όψη, μεταξύ άλλων, για τα συμπεράσματά της, τις εν λόγω ασφαλιστικές εισφορές.